© Ю.В. Драгнєв, 2011
ISSN 2076-8184. Інформаційні технології і засоби навчання. 2011. №1 (21).
Режим доступу до журналу: http://www.journal.iitta.gov.ua

УДК 378.011.3-051:796

Драгнєв Юрій Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання Інституту фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Луганськ

АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Анотація

У статті розглядаються аспекти професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в інформаційно-освітньому середовищі вищого навчального закладу. Розкривається важливість впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій у сферу вищої освіти; подаються компоненти інформаційно-освітнього середовища; розкривається поняття «професійний розвиток» й «інформаційно-освітнє середовище». Вказується, що інформаційна підтримка функціонування різних напрямів діяльності навчальних закладів є важливим розділом інформатизації освіти; а також те, що впровадження інформаційних освітніх систем у вищі навчальні заклади України й узгодження їх з вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу вимагає підвищення якості функціонування навчальних закладів України.

Ключові слова*:* професійний розвиток, майбутні вчителі фізичної культури, інформаційно-освітнє середовище.

Постановка проблеми. Проблема професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в інформаційно-освітньому середовищі вищого навчального закладу характеризується виявленням чинників, які повинні сприяти зростанню ефективності процесу професійного становлення особистості студентів на етапі професійної освіти в умовах інформатизації суспільства.

Такий процес повинен сприяти індивідуалізації професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури; формуванню індивідуального стилю власної навчальної діяльності протягом усього періоду навчання у ВНЗ.

Б. Косов вказує на те, що особистісний аспект є найбільш складним і в той же час важливим у професійному становленні фахівця. Учений виділяє декілька основних підходів у вивченні професійного розвитку особистості. Найпоширеніший із них, на його думку, пов'язаний з акцентуванням уваги на динаміці окремих властивостей, які вважаються професійно важливими. Проте системний підхід вимагає приділяти більше уваги співвідношенням різних властивостей у структурі цілісної особистості. Такий підхід перспективніший як в аспекті діагностики особистості, так і в розв'язанні завдань її розвитку і саморозвитку [7]. Ми поділяємо думку Б. Косова про те, що особистісний аспект є найбільш складним і в той же час важливим у професійному становленні фахівця, і вважаємо, що такий підхід стосується, зокрема, майбутнього вчителя фізичної культури в інформаційно-освітньому середовищі вищого навчального закладу.

О. Абросімов наголошує, що в даний час відбувається активне впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій (ІКТ) у сферу вищої освіти. Комп'ютер стає доступним і мобільним пристроєм, що забезпечує виконання навчальної роботи і в аудиторіях, і поза стінами навчального закладу. Це призводить до глобальних змін умов функціонування ВНЗ, що викликають необхідність перегляду багатьох традиційних підходів до організації їх роботи і використовуваних освітніх технологій [1]. Таке впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій не оминає і галузь «Фізичне виховання, спорт, здоров'я людини». Через декілька років професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури буде забезпечуватися за допомогою інформаційних технологій. Тому вже зараз необхідно переглядати традиційні підходи до організації навчального процесу майбутніх учителів фізичної культури в інформаційно-освітньому середовищі ВНЗ.

О. Андрєєв вказує, що інформаційно-освітнє середовище (ІОС) – це педагогічна система (ПС) плюс її забезпечення, тобто підсистеми фінансово-економічна, матеріально-технічна, нормативно-правова і маркетингова, менеджменту. Як видно, теоретичне ядро всього середовища ІОС складає ПС, а науку, яка досліджуватиме педагогічні процеси в цьому новоутворенні можна умовно назвати «Електронною педагогікою» [2]. Таке тлумачення інформаційно-освітнього середовище визначає окремий аспект інформаційно-освітнього

простору, у якому така педагогічна система повинна розв’язувати конкретні завдання. Безумовно, що в майбутньому вища освіта буде виступати в ролі «Електронної педагогіки», виходячи з того, що широке впровадження інформаційно-комунікаційних засобів навчання відбувається все швидше.

А. Білощицький вважає, що впровадження інформаційних освітніх систем у вищі навчальні заклади України й узгодження їх з вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу вимагає підвищення якості функціонування навчальних закладів України [3]. Ми згодні з думкою вченого, і хочемо вказати, що підвищення якості освіти за рахунок впровадження інформаційних технологій у навчальний процес повинно відбуватися паралельно з підвищенням кваліфікації професорсько-викладацького складу ВНЗ.

Стаття виконана в руслі досліджуваної в Інституті фізичного виховання і спорту Луганського національного університету імені Тараса Шевченка теми «„Теорія і методика застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і основ здоров’я в умовах неперервної освіти» (Державний реєстраційний номер 0110U000756).

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що розгляду інформаційно-освітнього середовища присвячено дослідження таких учених (А. Абросимов, А. Андрєєв, А. Білощицький, С. Ляшенко та ін.) [1; 2; 3; 6].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета даної статті полягає в тому, щоб розкрити професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури в інформаційно-освітньому середовищі вищого навчального закладу; розкрити важливість впровадження інформаційних і телекомунікаційних технологій у сферу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійний розвиток майбутнього вчителя фізичної культури може розумітися як зміна особистості в інформаційно-освітньому середовищі вищого навчального закладу у процесі засвоєння професійного досвіду, оволодіння певними професійними стандартами і цінностями.

Професійний розвиток (від лат. profiteor – оголошую своєю справою) – процес соціалізації, що відбувається в онтогенезі людини, спрямований на привласнення ним різних аспектів сфери праці, зокрема професійних ролей,

професійної мотивації, професійних знань і навичок. Основною рушійною силою професійного розвитку є прагнення особистості до інтеграції в соціальний контекст на основі ідентифікації соціальним групам і інститутам [9]. Таке тлумачення поняття «професійний розвиток», на нашу думку, відображає загальне уявлення про такий специфічний процес.

Л. Мітіна вважає, що професійний розвиток невіддільно існує від особистісного – в основі і того, й іншого лежить принцип саморозвитку, що детермінує здатність особистості перетворювати власну життєдіяльність на предмет практичного перетворення, що приводить до вищої форми життєдіяльності особистості – творчої самореалізації. Подібне розуміння професійного розвитку особистості ставить питання про необхідність реконструкції принципів психолого-педагогічної теорії, системи психологічних понять, методів дослідження й пошуку адекватного сучасним уявленням загальнонаукового підходу до його вивчення [8]. Ми поділяємо думку Л. Мітіної, що професійний розвиток невіддільно існує від особистісного. Таке тлумачення визначає локальний характер поняття «професійний розвиток».

О. Абросімов вказує, що інформаційна підтримка функціонування різних напрямів діяльності навчальних закладів є важливим розділом інформатизації освіти [1]. Така думка вченого нам імпонує, і ми вважаємо, що саме підтримка інформаційно-освітнього середовища у ВНЗ і його розширення виступає майбутнім кожного вищого навчального закладу.

Слід наголосити, що відмітною ознакою інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу виступає доступ майбутніх учителів фізичної культури до локальних інформаційних мереж. Розглянемо декілька понять «інформаційно-освітнє середовище».

Найбільшою популярністю останнім часом у Росії використовується термін «інформаційно-освітнє середовище». У Концепції створення і розвитку єдиної системи дистанційної освіти в Росії, під інформаційно-освітнім середовищем розуміється «системно-організована сукупність засобів передачі даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного і організаційно-методичного забезпечення, орієнтовану на задоволення освітніх потреб користувачів» [4]. На нашу думку, така популярність визначається

модернізацією системи освіти в Росії. Крок за кроком у цьому ж напрямку рухається і наша держава, але проблема фінансування системи освіти віддаляє нас від прогресивного модернізаційного руху у сфері освіти Російської федерації.

Інформаційно-освітнє середовище – це програмно-телекомунікаційний і педагогічний простір з єдиними технологічними засобами ведення навчального процесу в мережі Інтернет, незалежних від професійної спеціалізації (рівня пропонованої освіти), організаційно-правової форми і форми власності навчальних закладів. Виділяють три її характерних ознаки: педагогічну систему і забезпечуючі підсистеми: фінансову, матеріально-технічну, маркетингову, нормативно-правову; ієрархію методів для створення інформаційних ресурсів і роботи з ними; розподілене в просторі співтовариство суб'єктів, що зацікавлених в інтерактивній участі в дистанційній педагогічній діяльності, мають технічні можливості для такої участі і беруть в ній реальну участь [5]. Таке визначення поняття «інформаційно-освітнє середовище» характеризує користування інформаційними технологіями в навчальному процесі. Ми погоджуємося з цим визначенням, і вважаємо, що воно більш повно визначає специфічну спрямованість такого виду середовища у ВНЗ.

С. Ляшенко подає компоненти інформаційно-освітнього середовища: а) інформація загального характеру призначена для всіх користувачів: програми навчання і доступні в їх рамках навчальні матеріали; відомості про цільову аудиторію, тих, кого навчають; інформація про організаторів і викладачів; інформація про студентів і випускників освітніх програм (може бути представлена за їх бажанням); новини; б) інформація, пов'язана з навчанням студентів: загальні рекомендації до навчання (опис курсу, вимоги до студентів, технічні характеристики обладнання); календарний план і термін навчання; лекційні, допоміжні, довідкові презентаційні та інші освітні матеріали; результати колективного спілкування між студентами й викладачами; довідка про успішність навчання студентів, зауваження викладачів до курсу, що вивчається; інформаційні повідомлення організаторів навчання; контактна інформація про викладачів, організаторів навчання і студентів; онлайнова система оцінки знань; в) інформація призначена для викладачів і організаторів: календарний план занять; статистика відвідин занять студентами; довідка про успішність навчання студентів; інформаційні повідомлення організаторів навчання [6]. Представлені С. Ляшенко

компоненти інформаційно-освітнього середовища визначають його структуру і зміст. Але в поясненні даних компонентів не подаються методи, за допомогою яких студенти і викладачі можуть скоригувати свою діяльність в інформаційно-освітньому середовищі ВНЗ.

О. Андрєєв наголошує, що «аналіз безлічі визначень інформаційно-освітнього середовища дозволяє зробити висновок, що це сукупність (швидше система), різних підсистем, забезпечення: інформаційних, технічних і навчально-методичних, що спрямовано забезпечують навчальний процес, а також учасників освітнього процесу [2]. Ми погоджуємося з О. Андрєєвим, і констатуємо, що інформаційно-освітнього середовища ВНЗ складна багатофункціональна педагогічна система, яка розв'язує завдання інформатизації освіти в Україні.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого їх розвитку. Розглядання аспектів професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури в інформаційно-освітньому середовищі вищого навчального закладу надало можливість розкрити важливість впровадження інформаційних технологій у сферу вищої освіти; подати компоненти інформаційно-освітнього середовища; розкрити поняття «професійний розвиток» та «інформаційно-освітнє середовище». У ході теоретичного аналізу було з'ясовано, що через процес професійного розвитку майбутнього вчителя фізичної культури буде забезпечуватися за допомогою інформаційних технологій. Перегляд традиційних підходів до організації навчального процесу студентів Інститутів і факультетів фізичного виховання розпочався давно, і треба їх замінити інноваційними, відповідно до інформаційно-освітнього середовища ВНЗ. У перспективі планується приділити увагу інформаційно-навчальному середовищу як чиннику професійного розвитку в умовах інформаційно-освітнього простору.

Список використаних джерел

1. *Абросимов А. Г.* Развитие информационно-образовательной среды высшего учебного заведения на основе информационных и телекоммуникационных технологий. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.childpsy.ru/upload/dissertations/.– Заголовок з екрана

2. *Андреев А. А*. Проблемы педагогики в современных информационно-образовательных средах. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ito.su/2002/I/1/I-1-251.html. – Заголовок з екрана

3. Білощицький А. О. Методи та моделі комплексного інформаційно-освітнього середовища в умовах розвитку вищого навчального закладу / Білощицький Андрій Олександрович: Дис... канд. наук: 05.13.06 – 2007. – 243 с.

4. Виды сред в образовании. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://courses.urc.ac.ru/eng/u7-9.html. – Заголовок з екрана

5. Глоссарий. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.edu.kspu.ru/file.php/1/hrestomatia/glossary.htm. – Заголовок з екрана

6. *Ляшенко С. В*. Студія «Перспектива: модель інформаційно-освітнього середовища на базі Інтернет-орієнтованих технологічних рішень. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/node6.htm. . – Заголовок з екрана

7. *Коссов Б. Б.* Закономерности развития личности. – [Електронний ресурс]– Режим доступу: http://psyjournals.ru/psyedu/2001/n1/Kossov.shtml. – Заголовок з екрана

8. *Митина Л. М.* Личностное и профессиональное развитие человека в новых социально-экономических условиях // Вопросы психологии. – 1997. – № 4. – С. 45–48.

9. Профессиональное развитие. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://psi.webzone.ru/st/315300.htm. – Заголовок з екрана

АСПЕКТЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ ВЫСШЕГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Драгнев Юрий Владимирович, кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики физического воспитания Института физического воспитания и спорта Луганского национального университета имени Тараса Шевченко, г. Луганск

Аннотация

В статье рассматриваются аспекты профессионального развития будущего учителя физической культуры в информационно-образовательной среде высшего учебного заведения. Раскрывается важность внедрения информационных и телекоммуникационных технологий в сферу высшего образования; подаются компоненты информационно-образовательной среды; раскрывается понятие «профессиональное развитие» и «информационно-образовательная среда». Указывается, что информационная поддержка функционирования разных направлений деятельности учебных заведений является важным разделом информатизации образования; а также то, что внедрение информационных образовательных систем в высшие учебные заведения Украины и согласования их с требованиями кредитно-модульной системы организации учебного процесса требует повышения качества функционирования учебных заведений Украины.

Ключевые слова*:* профессиональное развитие, будущие учителя физической культуры, информационно-образовательная среда.

ASPECTS OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHER OF PHYSICAL CULTURE ARE IN INFORMATIVELY-EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

Dragnev Y., PhD, associate professor of the Department of theory and methodic of physical education, Institute of Physical Education and Sport, Luhansk Taras Shevchenko National University, Luhansk

Resume

In the article the aspects of professional development of future teacher of physical culture are examined in the informatively-educational environment of higher educational establishment. Importance of introduction of information and telecommunication technologies opens up in the sphere of higher education; the components of informatively-educational environment are given; a concept «Professional development» and «informatively-educational environment» are determined. Specified, that informative support of functioning of different activity directions of educational establishments is the important section of informatization of education; and that the introduction of the informative educational systems in higher educational establishments of Ukraine and concordance them with the requirements of the credit-module system of organization of

educational process requires to upgrade functioning of educational establishments of Ukraine.

Keywords*:* professional development, future teachers of physical culture, informatively-educational environment.

Матеріал надійшов до редакції 18.01.2011 р.